

TAPASZTALATOK A 'H-422' NYÁRHIBRID TELEPÍTÉSÉRŐL

Gy. Szabó Pál

Az ország egyre növekvő faanyag igényének megfelelően Csongrád megyében is nagy arányú nemesnyár telepítések kezdődtek az 1950-es évek elején. A telepítéseket elsősorban a hullámtereken, az optimálisához közel álló, vagy azt elérő termőhelyeken végezték. Azonban a jó termőhelyek elfogytak, és az újabb telepítésekre hullámtereken kívül kedvezőtlenebb talajokon is sor került. Itt azonban már az első években a növekedés jelentősen elmaradt a hullámtéri nemesnyár telepítések mögött. Szükségessé váltak az olyan kísérletek, melyeknek célja a kedvezőtlenebb termőhelyeken is megfelelő fatömeget adó nyárhibrid megtalálása. Ebben az időben az ERTI sárvári kísérleti állomásán dr. Kopeckzy Ferenc több nyárhibridet állított elő.

1966 tavaszán a mindszei erdőszet kísérleti telepítést végzett a Nagymágocs 15 a erdőrészen a *Populus alba* L. \times *Populus grandidentata* 'H-422' nyárhibriddel 1,60 ha-on. Az erdőrészlet régi ér, vízfolyás és Nagymágocs község belterületi határa között van. Kísérleti szempontból a terület kiválasztása szerencsésen történt, mivel a terület szintben és így hidrológiai és talajtípus szempontjából is három részre tagolódik. Az ér legmélyebb részén mesterséges csatornát létesítettek, mely az alacsony terület talajvízszint magasságát nagyban befolyásolja. A csatornától távolabbi terület egy része megmaradt eredeti lejtős állapotában, míg nagyobb részét kb. 40—50 éve feltöltötték.

A fentieknek megfelelően a vizsgálat szempontjából az erdőrészletet három részre osztottam: a csatorna melletti rész (I. területe 0,60 ha), a parti rész (II. 0,20 ha) és a feltöltött rész (III. 0,80 ha). A nyárhibrid telepítését teljes talaj-előkészítés előzte meg. Az ültetéshez szükséges suhángokat az erdőszet fábián-sebestyéni csemetekertje nevelte meg. A telepítési hálózat 3 \times 4 m-es. A telepítést követő év tavaszán 25—30%-ban pótlást végeztek fehérsuhánggal. A pótlás nagy része kipusztult, a megmaradt egyedek alászorultak, betegek.

A telepítés fejlődésének pontos értékelése céljából a múlt év tavaszán törzsenkénti felvételt végeztem a nyolc éves állományban, a talajról laboratóriumi vizsgálat is készült. A fatömeg megállapításához meglévő táblázatokból a kései nyár fatömegtábla adatait használtam, mivel azt találtam külső megjelenésben és formában a legközelebb állónak a *Populus alba* L. \times *Populus grandidentata* 'H-422' nyárhibridhez.

Az I. területen 267 db nyárhibrid található. Az állomány főbb jellemzői:

átlagtörzs magassága	10,8 m
mellmagassági átmérője	14,2 cm
fatömeg a területen (0,60 ha)	24,810 m ³
1 ha-on	41,433 m ³
biológiai felsőmagasság	12,0 m

I. terület, a csatorna melletti rész talajának laboratóriumi vizsgálata

Sorszám	Talajmélység, cm		pH	CaCO ₃	Szóda lóg	Összes só	hy	K _A	5 h vízem.	Hu-musz
	-tól	-ig	H ₂ O	%	%	%	%		cm	%
1.	00	40	7,7	14,4			1,65	36	29	1,2
2.	41	60	8,0	14,2	0,08		1,54	35	28	0,5
3.	61	180	8,6	9,0	0,11	0,17	1,98	36	24	

II. terület' parti rész talajának laboratóriumi vizsgálata

Sorszám	Talajmélység, cm		pH	CaCO ₃	Szóda lóg	Összes só	hy	K _A	5 h vízem.	Hu-musz
	-tól	-ig	H ₂ O	%	%	%	%		cm	%
1.	00	30	7,6	4,7			1,11	39	26	2,7
2.	31	70	8,6	8,8	0,05		0,89	30	34	1,8
3.	71	150	9,0	15,9	0,11	0,05	0,63	28	38	0,9

III. terület, feltöltött rész talajának laboratóriumi vizsgálata

Sorszám	Talajmélység, cm		pH	CaCO ₃	Szóda lóg	Összes só	hy	K _A	5 h vízem.	Hu-musz
	-tól	-ig	H ₂ O	%	%	%	%		cm	%
1.	00	30	7,7	7,5			1,40	39	26	1,9
2.	30	80	8,5	8,6	0,09	0,10	0,62	30	33	
3.	81	160	8,6	8,8	0,08	0,12	0,50	24	36	

A II. területen 109 db nyárhibrid főbb jellemzői:

átlagtörzs magassága	11,0 m
mellmagassági átmérője	14,0 cm
fatömeg 0,20 ha-on	9,355 m ³
1 ha-on	46,775 m ³
biológiai felsőmagasság	12,0 m

A III. területen talált 369 db nyárhibrid főbb jellemzői:

átlagtörzs magassága	8,7 m
mellmagassági átmérője	11,5 cm
fatömeg 0,80 ha-on	18,457 m ³
1 ha-on	23,071 m ³
biológiai felsőmagasság	9,0 m

A mérési eredmények és a talajvizsgálat alapján megállapítható, hogy az eredeti, gyengén humuszos, karbonátos öntéstalajon a nyárhibrid jó növekedésű, egészséges. Törzse itt hengeres, egyenes a fa nem „szurkos”, iparilag jobban használható, mint a fehérynár. Az állományban rákosodást nem találtam. A feltöltött talajon, ahol a talajvíz mélyebben, a fő gyökérszónától távol helyezkedik el, a növekedés már gyengébb. A kísérleti erdőrészt mellett két helyen is azonos időben nemesnyárást telepítettek. Azonban a vizsgált állománnyal szomszédos területen a nemesnyár kipusztult, a mintegy 300 méter távolságra levő állomány átlagmagassága csak 6—7 m körül van. Megállapítható, hogy a H—422 nyárhibrid ezeken a szikes talajokon a hazai fehérynárat felülmúlja, magassági növekedésben és fatömegben.